

Hugo Bouter

Gods plan met Zijn goede schepping

'En God zag al wat Hij gemaakt had, en zie, het was zeer goed'.

Genesis 1:31

Het scheppingsbericht

Genesis 1 en 2 zijn geen tegenstrijdige scheppingsverhalen, maar ze vullen elkaar aan. Genesis 1 beschrijft hoe de schepping werd voorbereid voor de mens, die ten slotte als het hoofd en de kroon van Gods schepping op het toneel verscheen. Genesis 2 neemt de schepping van de mens als uitgangspunt voor een nadere beschrijving van de verschillende relaties waarin hij was geplaatst:

1. de betrekking van de mens tot de Schepper;
2. de relatie met de hem omringende schepping;
3. de relatie met de schepselen waarover hij moest regeren;
4. zijn verhouding tot de vrouw die hem in dit alles terzijde werd gesteld.

De naam Adam is verwant met het woord '(rode) aarde' (*adamah*), want de mens werd geformeerd van stof uit de aardbodem. Eva kreeg haar naam pas na de zondeval; vóór de val noemde Adam haar Manninne (*isjah*), omdat zij was genomen uit de man (*isj*) (2:23; 3:20). Zij was zowel de partner die bij Adam paste, alsook de moeder van het menselijk geslacht, de 'moeder van alle levenden' (*Eva* betekent: 'levende' of 'levenwekster').

De schepping van de mens vond als laatste handeling van God plaats op de zesde dag, dus nadat heel het domein waarover hij moest heersen in gereedheid was gebracht. De zes scheppingsdagen vallen uiteen in twee reeksen van drie dagen, die een onderlinge parallel vertonen:

1. Op de eerste dag werd het licht tevoorschijn geroepen; op de vierde dag kregen de lichtdragers hun 'aanstelling'.
2. Op de tweede dag maakte het uitspannel (firmament, of hemelgewelf) scheiding tussen de wateren onder en boven de hemelkoepel; op de vijfde dag wemelden de wateren van levende wezens en vlogen er vogels boven de aarde, langs het hemelgewelf.
3. Op de derde dag werd het droge, de aarde, toebereid; terwijl op de zesde dag de aardbewoners werden geschapen.

Het eerste drietal dagen heeft dus betrekking op de verschillende domeinen of sferen van de schepping (hemel, zee en aarde), terwijl het tweede drietal dagen zich bezighoudt met de bewoners of regeerders in deze domeinen.

Adam en Christus, en de nieuwe schepping

De mens, die naar Gods beeld en gelijkenis was geschapen, ontving universele heerschappij. Adam moest optreden als Gods vertegenwoordiger op aarde, als 'onderkoning' over al de werken van Gods handen (Ps. 8:7). In Christus, de laatste Adam, zal dit plan van God uiteindelijk worden vervuld (1 Kor. 15:27; Ef. 1:22; Hebr. 2:6-8).

Zoals God in Genesis 1 toewerkte naar de schepping van de mens als het hoofd over al de werken van Zijn handen, zo werkt Hij sinds de val van de eerste mens toe naar het moment waarop alle dingen zullen worden onderworpen aan de tweede Mens, de Heere uit de hemel (Joh. 5:17). Het resultaat van Gods werk is de rust van de zevende dag, de sabbat: een voorafschaduwing van de rust van het Vrederijk dat zal overgaan in de eeuwige toestand, waarin God zal zijn alles in allen (1 Kor. 15:25-28; Hebr. 4:9-10).

Daarom wijst de eerste schepping heen naar Gods nieuwe schepping, waarvan de gelovigen nu de eerste vruchten zijn (2 Kor. 5:17; Ef. 2:10; Kol. 3:10; Jak. 1:18; 2 Petr. 3:13; Openb. 21:1-7). Er valt ook een lijn te trekken van de voltooiing van de eerste schepping naar de totstandbrenging van de nieuwe schepping, en die lijn loopt via Golgotha waar de Heiland de woorden heeft uitgeroepen: 'Het is volbracht' (Gen. 2:1-3; Joh. 19:28-30; Openb. 21:6). Zijn volbrachte werk is de

grondslag van de nieuwe schepping en de verzoening van alle dingen, hetzij de dingen op de aarde, hetzij de dingen in de hemelen (Kol. 1:19-20).

Naast het woord 'voltooien' of 'volbrengen' vinden we in het scheppingsverhaal ook de woorden 'maken', 'formeren' en 'scheppen'. Het woord scheppen wordt hier alleen gebruikt voor het oorspronkelijke begin van hemel en aarde, voor de creatie van het bezielde leven, en met name voor de schepping van de mens (1:1, 21, 27). De woorden maken en formeren wijzen op het vormgeven van reeds aanwezige materie. De oorspronkelijke schepping van de materie uit het niet waarneembare licht besloten in Genesis 1:1 (zie in dit verband ook Ps. 33:6, 9; Rom. 4:17b; Hebr. 11:3; 2 Petr. 3:5).

Verder is er overeenkomst tussen het 'begin' van Genesis 1:1 en het 'begin' van Johannes 1:1-2, maar er zijn ook verschillen. Het begin waar Johannes op doelt, gaat terug tot wat men soms noemt de 'stille eeuwigheid'. Hier worden wij verplaatst naar dat wat in het begin bij God was. Genesis 1:1 markeert echter het begin van tijd, ruimte en materie. Hier zien wij de werkzaamheid van het eeuwige Woord bij de aanvang van ruimte en tijd, want dóór Hem zijn alle dingen geworden (Joh. 1:3).

Zoals de eerste schepping tot stand kwam door de werking van Woord én Geest, zo is dat ook het geval met de herschepping. God schiep en formeerde door middel van het Woord (vgl. het telkens herhaalde '*En God zei*' in Gen. 1), maar ook door de Geest (vgl. Gen. 1:2; Ps. 104:30). Dit werk vindt zijn tegenhanger in de nieuwe schepping, want de nieuwe geboorte vindt plaats door de reinigende en levenwekkende kracht van Gods Woord en Geest (Joh. 3:5; 13:10; 15:3; Jak. 1:18; 1 Petr. 1:23). God is met ons bezig vanaf het moment dat Hij met het licht van het evangelie schijnt in de duisternis van ons bestaan (2 Kor. 4:4, 6).

Gods bedoeling is dat wij geestelijk groeien en aan het beeld van Zijn Zoon gelijkvormig worden gemaakt. Dat is het 'vormingswerk' van de nieuwe schepping (Rom. 8:29; 2 Kor. 3:18). Zo handelt God met het volk dat Hij heeft geformeerd, opdat het Zijn lof zou verkondigen (vgl. Jes. 43:7, 21). Zo maakt God ons tot beeld dragers van Zijn Zoon, de laatste Adam, opdat Hij in alle dingen de eerste plaats zou innemen (1 Kor. 11:7; 15:48-49; Ef. 4:24; Kol. 1:18; 3:10).

Het geheimenis van Christus en de gemeente

Adam werd na de zondeval het hoofd van het menselijk geslacht, dat echter het beeld en de gelijkenis van een in de zonde gevallen stamvader vertoonde (Gen.

5:1, 3). Als hoofd van de mensenfamilie vormde Adam een type van Christus, Die na Zijn opstanding uit de doden het Hoofd van een nieuw mensengeslacht is geworden. 'Adam is een *voorbeeld* van Hem Die zou komen', zegt Paulus in Romeinen 5:14.

Maar in allerlei opzichten vormde Adam ook het *tegenbeeld* van Christus, zoals blijkt uit de geweldige contrasten die de apostel opsomt in Romeinen 5:12-21. Adam bracht de zonde in de wereld, en bijgevolg de dood en de veroordeling van schuldige zondaars. Christus heeft echter door Zijn gehoorzaamheid tot in de kruisdood een overvloed van genade, gerechtigheid en leven bewerkt voor allen die met Hem zijn verbonden.

In 1 Korinthiërs 15 komt de tegenstelling tussen de twee familiehoofden opnieuw aan de orde, nu in verbinding met het thema van de opstanding. Want zoals de dood door een mens (Adam) is teweeggebracht, is ook de opstanding van de doden door een Mens (Christus). Adam werd tot een levende ziel, doordat God de levensadem blies in de mens die Hij had geformeerd van stof uit de aardbodem. Maar de opgestane Christus werd tot een levendmakende geest, doordat Hijzelf de levensadem in Zijn discipelen blies (Gen. 2:7; Joh. 20:22; 1 Kor. 15:45). De nakomelingen van Adam waren natuurlijke, stoffelijke mensen, maar Christus heeft geestelijke en hemelse nakomelingen. Zoals de Hemelse is, zo zijn ook de hemelsen (1 Kor. 15:48).

De schepping van de eerste mens was reeds een groot wonder vanwege de voor ons onbegrijpelijke verbinding tussen geest en stof, levensadem en materie. Hoe groot en ondoorgrondelijk is dan het geheim van de nieuwe schepping, de nieuwe geboorte en de opstanding uit de doden van hen die met Christus, de hemelse Mens, zijn verenigd!

Zoals Adam en Eva een mensenpaar vormden, is er ook een bijzondere band tussen Christus en de gemeente. Eva was zowel de bruid alsook het lichaam van Adam, want zij was '*been van zijn gebeente en vlees van zijn vlees*' (Gen. 2:20-24). Evenzo is de gemeente zowel de *bruid* alsook het *lichaam* van Christus, de laatste Adam (Ef. 5:23-32). Zoals Eva eigenlijk voortkwam uit de zijde van Adam nadat God een diepe slaap op hem had laten vallen, zo is de gemeente de vrucht van Christus' doodsslaap en is zij 'genomen' uit Zijn doorboorde zijde. Adam en Eva werden als regeerders aangesteld over de aarde, en zo zal Christus met Zijn bruidsgemeente regeren tijdens het Vrederijk (Ef. 1:10).

Wij vinden in Genesis 2 ook de instelling van het huwelijk als het door God geheiligde en gezegende samenlevingsverband van man en vrouw. Christus grijpt in het Nieuwe Testament terug op dit oorspronkelijke begin (Gen. 2:24; Matt.

19:3-8). In de brieven van de apostel Paulus zien we eveneens dat de goddelijke orde maatgevend is voor de positie van de man en de positie van de vrouw (1 Kor. 11:7-12; 14:34-35; 1 Tim. 2:12-13).

Weliswaar is er wat het heil in Christus betreft géén onderscheid tussen man en vrouw en zijn ze dus principieel gelijkwaardig (Gal. 3:28), maar dat betekent niet dat ze praktisch in alle opzichten aan elkaar gelijkgesteld zijn. De 'gelijkheidsideologie' van onze tijd is eenvoudigweg niet bijbels. De realiteit van de verlossing maakt de realiteit van de schepping en van het hoofdschap van de man dus niet ongedaan. Juist in de gemeente van de verlostten moet dit uiterlijk zichtbaar worden gemaakt, doordat de vrouw een 'macht' op haar hoofd heeft (d.i. een teken van het gezag waaronder zij staat); de engelen zijn zelfs ooggetuigen daarvan (1 Kor. 11:10).

Nog iets over eerste en de laatste Adam

Over het formeren van de mens lezen we in Genesis 2:7 het volgende: *'Toen formeerde de Heere God de mens van stof uit de aardbodem en blies de levensadem in zijn neus; also werd de mens tot een levend wezen.'* De letterlijke vertaling van dit vers luidt als volgt: *'En de Heere God vormde de mens, stof van de aardbodem, en blies in zijn neus levensadem, en de mens werd tot een levend wezen'.*

De woorden 'mens' (adam) en 'aardbodem' (adama) zijn verwant, beide betekenen 'rood'. De mens keert uiteindelijk terug tot de grond waaruit hij genomen is (Gen. 3:19). Deze woordspeling dient ertoe om de relatie van de mens met het (akker)land te benadrukken. De bloedrode grond ontving ook het bloed (Hebr. dam) van de vermoorde Abel (Gen. 4:10).

Het woordje 'uit' of 'van' ontbreekt eigenlijk in Genesis 2:7. Er staat: God maakte de mens, 'stof van de aardbodem', dus van materiaal uit de aarde. Hij is stoffelijk, aards van karakter (Eng. 'the man of dust', 1 Kor. 15:48). Het werkwoord formeren, vormen wordt gebruikt voor het werk van een pottenbakker (Jer. 18:2vv.), en voor dat van een beeldhouwer (Jes. 44:9-12).

Het geeft het vormen van een kunstwerk aan. God maakte de mens als 'kunstwerk' uit reeds aanwezig materiaal, en vervolgens blies Hij de levensadem in het gevormde lichaam, waarmee de hoge positie van de mens wordt aangegeven (hij is méér dan materie!).

Specifieke woorden voor 'leem' ontbreken echter in Genesis 2. Alleen in Leviticus 14 wordt het woord 'stof' drie keer met 'leem' vertaald, in andere passages in Genesis en Exodus zes keer met 'aarde'. 'Stof' betekent materiaal in zijn kleinste delen, soms fijngemalen of verbrand materiaal, of 'puin' (Deut. 9:21; 2 Kon. 23:12; Neh. 4:10). Het gaat om bouwstenen uit de aardbodem, uit de natuur. Het 'stof der aarde' wordt later een staande uitdrukking die aangeeft hoe talrijk het nageslacht van de aartsvaders zou zijn. Bij de derde plaag werd al het stof der aarde tot muggen in het gehele land Egypte (Ex. 8:16-19).

Het begrip 'stof' kunnen wij dus ruim nemen in de zin van dat wat in en op de aardbodem aanwezig is. Zelfs in het Vrederijk wordt de vloek over de slang niet opgeheven: '(...) en de slang zal stof tot voedsel hebben' (Jes. 65:25). Ook de mens is geformeerd uit 'stof' en keert daarheen weer (Gen. 3:19). Er is geen element van het menselijk lichaam dat niet voorkomt in de natuur. Het formeren van de mens van stof uit de aardbodem, en van de dieren van het veld en de vogels uit de aardbodem (Gen. 2:7, 19), wijst op de persoonlijke betrokkenheid van de Schepper hierbij (met name bij de mens, die de kroon van de schepping is). God gebruikte hiervoor geen machtswoord, hoewel dat natuurlijk ook had gekund, maar Hij heeft hem liefdevol gevormd. Hetzelfde zien wij bij het bouwen van de rib, die Hij uit de mens genomen had, tot een vrouw.

Als men het formeren van de eerste Adam in twijfel trekt en toegeeft aan het evolutiegeloof, is men slechts een kleine stap verwijderd van de ergste vorm van Bijbelkritiek. Dan behoorde de mens en zijn voorgangers tot een familie van mensachtigen en is er dus geen éérste Adam geweest. En als de éérste mens, Adam, niet heeft bestaan, zou er dan wel een láatste Adam op het toneel zijn verschenen?

Dan kan men de beide familiehoofden ook niet letterlijk tegenover elkaar plaatsen, met de verreikende gevolgen van hun handelen, zoals Paulus dat doet in Romeinen 5 en 1 Korinthiërs 15. Dan kan men zelfs de opstanding figuurlijk nemen, zoals sommige dwaalleraars in de begintijd van het christendom reeds deden (vgl. 2 Tim. 2:16-18). Zoals echter door de eerste mens de zonde en de dood hun intrede hebben gedaan in de wereld, zijn ze ook door de tweede Mens (de laatste Adam, de Mens uit de hemel) tenietgedaan.

Het formeren van de mens van stof uit de aardbodem moet daarom als een concreet-letterlijke daad van God worden aangemerkt, evenals het blazen van de levensadem in de neus van de mens. In Johannes 20 hebben we van dit laatste de nieuwtestamentische tegenhanger: de Heere blaast nieuw, geestelijk leven in Zijn discipelen. Ook hier ging het om een concrete daad, die een nog diepere

symboliek had als het gebeuren in Genesis 2:7. Kortom, de term 'formeren' is niet als metafoor bedoeld en mag ook niet zo worden opgevat (anders zou Adam ook uit een aap kunnen zijn 'geformeerd'!).

Gods Woord is feitelijk betrouwbaar, óók daar waar het uitspraken doet over de natuur, de geschiedenis e.d. Genesis 1 tot 3 geven het bericht over de schepping en de zondeval. Deze hoofdstukken zijn het verslag van een historisch gebeuren, een getrouwe weergave van de feiten, voor zover God het nodig oordeelde die aan ons bekend te maken.

Er zijn eigenlijk maar twee mogelijkheden: God schiep de mens naar Zijn beeld en de overige levende wezens elk 'naar zijn aard', óf de evolutietheorie is juist. Dan is de mens niet door God geformeerd 'uit het stof', maar 'uit een dier' ontstaan. Dan heeft de *eerste* Adam niet echt bestaan, en was hij het product van de verbeelding van de verteller. Dan blijft er uiteindelijk alleen ook een Christus over die slechts in de verkondiging, maar niet in werkelijkheid bestaat.

Dat Genesis 1, 2 en 3 ook op vele punten een morele en geestelijke boodschap bevatten, is volkomen juist, maar dit mag niet worden losgemaakt van de historische werkelijkheid van deze hoofdstukken.
